

Het Parool

'Ik begrijp de woede en stress van de herder'

JOS VAN DER BURG

Ton van Zantvoort prikt met Schapenheld het romantische beeld van schaapherder door. De documentaire volgt tweeënhalf jaar de Brabantse herder Stijn, die te maken krijgt met bikkelharde concurrentie en onbuigzame bureaucratie.

Waarom een film over een schaapherder?

"Iedereen kent het romantische beeld van schaapherders, maar weinigen weten dat het beroep totaal niet meer romantisch is. Er komt tegenwoordig zo veel bij kijken. Herders moeten aan acquisitie doen, opdrachten binnenhalen voor het begrazen van natuurterreinen. Stijn is een traditionele herder, die de concurrentiestrijd aan moet gaan met bioindustrie- bedrijven met duizenden schapen. Er is sprake van valse concurrentie."

Dat Stijn vloekt en tiert, doet niet denken het cliché van de schaapherder die met zichzelf en de natuur in harmonie leeft.

"Hij is niet de makkelijkste, maar ik begrijp zijn woede en stress. Hij loopt tegen zoveel problemen aan. In de film zie je er misschien tien of twintig procent van, want het meeste heb ik erbuiten gelaten. Dat Stijn kaal wordt van de stress fascineerde me, omdat het zo haaks staat op het beeld van herders. Aanvankelijk speelden zijn gevloek en uitbarstingen een grotere rol in de film. Ik heb dat aspect meer in balans gebracht met Stijns innemende kant, omdat ik zag dat men bovende rivieren er erg van schrok en hem als een lomperik zag. Dat is echt een cultuurverschil met Brabant, want voor ons is dat directe gedrag herkenbaar. Het is gewoon hoe wij met elkaar omgaan."

De titel wijst er al op bij wie uw hart ligt in de film.

"Ik ken Stijn al langer, omdat ik acht jaar geleden een korte film over hem maakte. Ik vind hem interessant, omdat hij zo'n mentaliteit heeft van 'fuck the system'. Hij is schaapherder geworden om een vrij leven te kunnen leiden, maar loopt nu tegen allerlei regeltjes aan. Dat hij een boete krijgt voor een paar schapenkeutels op straat is toch ongelofelijk? Waar zijn we mee bezig als schaapherders net als hondenbezitters een plastic zakje mee moeten nemen? Ze zijn geen herders meer, maar ondernemers die in het systeem moeten passen. Eigenlijk gaat de film voor mij niet over schapen, maar op het overal binnendringen van het neoliberale kapitalisme. Zelfs in een wereld waarin je dat niet verwacht, zoals die van schaapherders. Alles draait om geld."

Mensen die vermorzeld dreigen te worden in een bikkelharde wereld komen vaker voor in uw films. Zoals in A Blooming Business, over rozenkwekerijen in Kenia.

"Met terugwerkende kracht zie ik dat al mijn films thematisch hetzelfde zijn. Alleen het onderwerp verschilt. In mijn verhalen staat een personage symbool voor een grotere groep mensen. Belangrijk is dat de kijker zich met het personage kan identificeren. Daarom toon ik ook het gezin van Stijn. Deze herder is getrouwd en vader van twee jonge kinderen. Het gaat er mij altijd om een verhaal zo beeldend mogelijk te vertellen. Niet per se met mooie beelden. Dat mensen de dronebeelden van de heide zo mooi vinden, is voor mij niet belangrijk. Ik wil laten zien hoe snel de wereld verandert. Of dat goed of slecht is, mag de kijker zelf beslissen."